

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2856

Vragen van het lid **Lahlah** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *huisbezoeken aan demonstranten* (ingezonden 2 juni 2025).

Antwoord van Minister **Van Weel** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 19 augustus 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 2519

Vraag 1

Herinnert u zich de vragen van het lid Lahlah over huisbezoeken aan demonstranten van 25 maart 2025?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Begrijpt u dat demonstranten huisbezoeken van de politie niet ervaren als «verbindend politiewerk» en «contact zoeken», zoals u de huisbezoeken in uw antwoord op de schriftelijke vragen noemt? Hoe rijmt u uw antwoord met de brief van de Inspectie aan de Nationale Politie, waarin de Inspectie schrijft dat deze huisbezoeken als intimiderend worden ervaren en het tegenovergestelde effect kunnen hebben van wat de politie wil¹? Deelt u deze opvatting of is er sprake van een verschil in inzicht tussen u en de Inspectie?

Antwoord 2

Zoals ik in de beantwoording van de eerdere vragen reeds heb benoemd, kan ik mij voorstellen dat een huisbezoek door politie indruk kan maken. Er is geen verschil van inzicht tussen de Inspectie en mij.

In het kader van de voorbereiding van demonstraties kunnen huisbezoeken worden afgelegd door politie. De politie kan informatie over de aard en omvang van een demonstratie proberen te verzamelen, juist om de demonstratie goed te kunnen begeleiden. Zoals opgenomen in het ondergenoemde aangevulde handelingskader, zijn huisbezoeken niet gericht op het ontmoedigen van deelname aan demonstraties en wordt hier op een evenredige manier mee omgegaan. Het enkel deelnemen aan een vreedzame demonstratie kan nooit aanleiding zijn om contact met burgers op te nemen.

¹ NOS, 15 mei 2025, nos.nl/artikel/2567396-inspectie-huisbezoeken-politie-aan-demonstranten-kunnen-averechts-werken

Vraag 3

Deelt u de mening dat een huisbezoek in verband met een buurtonderzoek na een inbraak, het opvolgen van een melding over burenoverlast of over een mogelijke onveilige situatie bij de burens, totaal andere situaties zijn dan huisbezoeken aan demonstranten, ook aangezien het vaak gaat om demonstraties waar zij nog niet aan hebben deelgenomen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Ik ben het ermee eens dat dit verschillende situaties zijn. Er zijn uiteenlopende redenen voor de politie om bij mensen thuis langs te gaan, aangekondigd en onaangekondigd.

Bij elk contact met de burger is er uitleg over wat de reden voor het bezoek is. Dit is nu ook expliciet opgenomen in het aangescherpte handelingskader van politie met het onderwerp «Contact met burgers ter voorbereiding op een demonstratie».

Vraag 4

Volstaat het interne handelingskader demonstraties bij de politie wat u betreft? Hoe vaak wordt het handelingskader aangevuld en geactualiseerd? Is in het handelingskader voldoende aandacht voor de de-escalerende en faciliterende rol van de politie in demonstraties? Zo ja, op welke manier wordt hier aandacht aan gegeven? Zo nee, biedt dit wat u betreft aanknopingspunten om het handelingskader te actualiseren?

Antwoord 4

Het handelingskader rondom demonstraties is recent aangescherpt door politie en uitgebreid met het onderwerp «Contact met burgers ter voorbereiding op een demonstratie». Dit heeft ertoe geleid dat Extinction Rebellion (XR) het kort geding tegen de politie en de Staat heeft ingetrokken. Dit is een intern handelingskader van politie. Er is expliciet aandacht voor de de-escalerende en faciliterende taak van politie, zoals valt te bezien in de eerste vier bullets van de aanscherping. Ik zie geen aanknopingspunten voor nieuwe wijzigingen. De politie heeft deze uitgangspunten zowel binnen de organisatie als daarbuiten – op de website² – gecommuniceerd.

Vraag 5

Op welke manier wordt bepaald of de vorm van contact met een burger ten behoeve van de informatievergaring over een demonstratie evenredig is en past bij de situatie, zoals is opgenomen in het handelingskader demonstraties bij de politie? Deelt u de mening dat deze definitie mogelijk te veel ruimte overlaat voor interpretatie? Zo ja, bent u bereid met de politie hierover in gesprek te gaan?

Antwoord 5

In het aanvullende handelingskader is duidelijk aangegeven dat de vorm van contact met de burger ten behoeve van informatievergaring evenredig moet zijn en dat als kan worden volstaan met telefonisch contact daarvoor wordt gekozen. Ik ben het niet met u eens dat dit te veel ruimte laat voor interpretatie. Ik heb er vertrouwen in dat politiemedewerkers goed in staat zijn om dergelijke afwegingen te maken.

Vraag 6

Bieden de aanstaande uitkomsten van het WODC-onderzoek wat u betreft aanleiding voor een herziening van het interne handelingskader demonstraties bij de politie? Waarom wel of niet?

Antwoord 6

De uitkomsten van dit onderzoek worden aan het eind van zomer verwacht, waarna ik uw Kamer in het najaar zal informeren over de uitkomsten en een reactie daarop.

² Politie verduidelijkt werkwijze huisbezoek rondom demonstraties | politie.nl

Vraag 7

Deelt u de mening dat aandacht aan het demonstratierecht en de omgang met demonstranten niet moet worden beperkt tot de Mobiele Eenheid (ME)-opleiding en SGBO (Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden)-opleiding en dat veel meer groepen agenten vroeger of later met demonstranten te maken kunnen krijgen? Zo ja, bent u bereid in gesprek te gaan met de politie over een mogelijke herziening van het curriculum? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Executieve politiemedewerkers, ook zonder rol bij de Mobiele Eenheid (ME), kunnen in aanraking komen met demonstranten. In de basispolitieopleiding wordt aandacht besteed aan kennis en vaardigheden die nodig zijn voor de omgang met demonstranten en het beschermen van het demonstratierecht. Aspiranten worden bijvoorbeeld getraind om sociaal vaardig te zijn. Ook worden ze getraind te handelen bij een dreigende situatie. Vaardigheden die hierbij aan bod komen zijn de-escaleren, handelen bij strafbare feiten en, indien noodzakelijk, proportioneel en subsidiair geweld toepassen. Trainings-scenario's zijn bijvoorbeeld het beschermen van demonstranten en het handelen bij groepen die zich fysiek tegen de politie keren.

Vraag 8

Wat gaat u eraan doen om ervoor te zorgen dat overheidsoptredens rondom demonstraties niet gericht zijn op het ontmoedigen van deelname aan demonstraties en dat zoveel mogelijk wordt voorkomen dat daarvan in de praktijk sprake is, doelen die u zelf aanhaalt in uw beantwoording op de schriftelijke vragen?

Antwoord 8

Afwegingen over de politie-inzet rondom demonstraties worden gemaakt in afstemming met het bevoegd gezag op basis van kennis van de lokale omstandigheden.

Zoals ik heb aangegeven in relatie tot de aanvulling van het handelingskader van de politie wordt op een evenredige manier omgegaan met contacten met burgers ten behoeve van informatievergaring.

Vraag 9

Hoe wordt voorafgaand aan een huisbezoek aan demonstranten van de politie bepaald of mogelijk wanordelijkheden of strafbare feiten gepleegd zullen gaan worden door de betreffende demonstrant? Worden de rechten van demonstranten hierbij voldoende geborgd? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 9

Voorafgaand aan een demonstratie kan de politie informatie over de aard en omvang van een demonstratie proberen te verzamelen om de demonstratie goed te kunnen begeleiden. In de informatie die de politie verzamelt kunnen aanwijzingen worden gevonden dat mogelijk wanordelijkheden of strafbare feiten gepleegd kunnen worden.

Afwegingen over de politie-inzet rondom demonstraties worden vervolgens gemaakt in afstemming met het bevoegd gezag op basis van kennis van de lokale omstandigheden. Wanneer op basis van de beschikbare informatie contact wordt gelegd met een burger houdt de politie zich aan het recent aangescherpte handelingskader rondom demonstraties.

Daarnaast gelden voor de verwerking van politiegegevens de waarborgen uit de Wet politiegegevens. Op basis van de Wet politiegegevens dient de politie terughoudend om te gaan met het opvragen van gegevens van burgers. Daarbij wordt een afweging gemaakt of de bevraging noodzakelijk en proportioneel is voor de uitvoering van de politietaak. Zeker waar het gaat om demonstraties is dit van belang om te voorkomen dat potentiële demonstranten worden afgeschrikt.

Vraag 10

Wat vindt u van de constatering van de Inspectie dat de zichtbare aanwezigheid van de ME bij demonstraties als een rode lap op een stier kan werken, terwijl de politie escalatie juist wil voorkomen, en dat daarom beter moet worden afgewogen wanneer ME zichtbaar aanwezig is en wordt ingezet?

Antwoord 10

Allereerst merk ik op dat bij het overgrote deel van de demonstraties geen ME aanwezig is. De beslissing om ME in te zetten is aan het lokaal gezag. De ME is ingericht om zoveel mogelijk de-escalerend te zijn. De ME werkt daarom vanuit het idee van flexibele inzet. Dit betekent dat tussen de volgende drie fasen kan worden geschakeld.

Crowd management is erop gericht om mensenstromen in veilige banen te leiden bij bijvoorbeeld grote evenementen of demonstraties. De politiefuncties zijn vrijwel hetzelfde gekleed als tijdens de reguliere dienst.

Crowd control ziet op het beperken van ongewenst groepsgedrag waarvan enige dreiging uitgaat. Hierbij draagt de politie arm- en beenbescherming.

Riot control is tot slot bedoeld om massale openbare ordeverstoringen met groepsgeweld tegen te gaan. De politie draagt hierbij volledige uitrusting inclusief helm en schild.³

Met deze inrichting van de ME wordt zoveel mogelijk uitgegaan van de-escalatie. Dit houdt ook in dat enkel bij de meest dreigende situaties voor de veiligheid de ME met helm en schild zichtbaar is.

Vraag 11

Bent u bereid alsnog een overzicht te leveren van hoe vaak en in welke situaties onaangekondigde huisbezoeken bij demonstranten worden ingezet? Zo niet, denkt u dat het nuttig is dergelijke bezoeken beter te registreren, gezien de kritiek van de Inspectie hierop?

Antwoord 11

Eerder heb ik aangegeven dat deze cijfers niet beschikbaar zijn en dat het niet mogelijk is om dit gevraagde overzicht te geven. De politie heeft in de aanvulling op het handelingskader opgenomen dat voortaan elk contact met een burger ten behoeve van informatievergaring over een demonstratie wordt geregistreerd in de politiesystemen.

³ Zie voor meer informatie Hoe werkt de Mobiele Eenheid? | politie.nl